

RAPORT ȘTIINȚIFIC

Contract nr. 11PCBROMD/2025; Etapă nr. 1/2025

Titlu proiect: „Comunismul pe înțelesul tinerilor. Transmiterea trecutului recent noilor generații din România și Republica Moldova”

- Descrierea științifică cu punerea în evidență a rezultatelor etapei anuale și gradul de realizare a obiectivelor;

Proiectul nostru, **COMUNISMUL PE ÎNȚELESUL TINERILOR. TRANSMITEREA TRECUTULUI RECENT NOILOR GENERAȚII DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA**, își propune să descrie, să analizeze și să interpreteze într-o manieră comparativă politicile memoriale și educaționale privitoare la memoria comunismului în cele două țări, unite prin istorie, limbă, tradiție și perspective de viitor, precum și să facă recomandări pertinente, inspirate de practicile europene, privitoare la elaborarea și implementarea politicilor publice despre trecutul recent. Prin această cercetare ne propunem totodată să analizăm situația existentă și să oferim expertiza noastră în scopul creării unor instituții memoriale mai inclusive și adaptate nevoilor tinerilor din România și Republica Moldova. Relevanța acestui proiect rezidă nu doar în atingerea obiectivelor sale științifice, ci și în crearea de legături durabile între actorii implicați în modelarea politicilor memoriale și educaționale, precum și în gestionarea și promovarea instituțiilor memoriale din cele două țări.

În prima etapă a proiectului nostru care s-a derulat între 1 septembrie și 31 decembrie 2025 am realizat toate obiectivele proiectului pe care ni le-am asumat în planul de realizare al acestuia. Astfel:

- am realizat site-ul web care este funcțional la adresa <https://comunismul-pe-înțelesul-tinerilor.ro>;

-am realizat ghidul de interviu care a fost diseminat membrilor proiectului și se află pus în transparență pe site-ul proiectului; ghidul va fi adaptat pe parcurs în funcție de nevoile proiectului. https://xn--comunismul-pe-nelesul-tinerilor-84c840h.ro/work_packages/2025_ro.html

-am elaborat și diseminat Call for Papers-ul pentru conferința internațională în format hybrid din mai 2026, care poate fi accesat și pe site-ul proiectului la adresa: https://comunismul-pe-înțelesul-tinerilor.ro/events/call_for_papers.html

-Am înregistrat un interviu exploratoriu de tip focus-grup, realizat de directorul de proiect, Claudia-Florentina Dobre, la Universitatea din București, Facultatea de Litere pe 21 noiembrie 2025; și urmează a fi realizate încă unul la Cluj pe 10 decembrie de către Corneliu Pintilescu și Manuela Marin, membri în proiect, la Facultatea de Studii Europene a Universității Babeș-Bolyai și un al treilea de către Ludmila Cojocari, co-director al proiectului, și Lidia Pădureac, membră în proiect, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți pe 11 decembrie 2025. Înregistrările s-au făcut sub semnul anonimatului, cu respectul eticii profesionale și al GDPR.

-Cercetătorii din Republica Moldova, Ludmila Cojocari (co-director) și Virgiliu Bîrlădeanu (membru) au participat la un stagiu de documentare și cercetare la București, la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, în perioada 24-28 noiembrie 2025. Aceștia s-au familiarizat cu resursele oferite de Institutul „N. Iorga”, precum bibliotecă, colecții de documente, echipamente audio-video și au discutat cu cercetătorii Institutului. În marja simpozionului, „Deportările pe criterii etnice-un element central al regimurilor totalitare?”, organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și Institutul de Investigare a Crimelor Comunistului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER), între 25 și 26 noiembrie la Institutul Goethe din București, cercetătorii din Republica Moldova au participat și la un workshop de lucru pe 27 noiembrie împreună cu Claudia-Florentina Dobre, director de proiect, Corneliu Pintilescu, membru în proiect, și cercetătorii de la programul IV, România și Europa în secolul XX, cu care au discutat despre obiectivele proiectului dar mai ales despre posibilitățile concrete de implementare a acestuia. Cercetătorii de la Institutul „N. Iorga”, precum și conducerea instituției academice române și-au manifestat tot sprijinul și susținerea pentru buna desfășurare a proiectului.

- Sumar al progresului (livrabile realizate, indicatori de rezultat, diseminarea rezultatelor, justificare diferențe, dacă e cazul);

Pe lângă îndeplinirea obiectivelor amintite deja, echipa proiectului a livrat și alte rezultate enumerate mai jos:

Claudia-Florentina Dobre, directorul proiectului, a participat la două conferințe naționale diseminând rezultatele cercetărilor sale din cadrul proiectului : Pe 26 noiembrie 2025, a prezentat în cadrul simpozionului, „Deportările pe criterii etnice-un element central al regimurilor totalitare?”, organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și IICCMER, între 25 și 26 noiembrie la Institutul Goethe din București, comunicarea, *Deportarea în Bărăgan. Politici publice memoriale și rememorare individuală*; [https://www.facebook.com/DepartamentulPentruRelatiiInteretnice/posts/pfbid0LThxtXmiYP2B6vejFbhthfVGuGPEV2voFHvq3A2Ezos1dsBUAhQ81qXcmwiFTN7wl?_cft_\[0\]=AZUhmOoEtJr-tCgfmBzsqVdTVVPOiSPPPhQhafvEq3X1Sf1WNZPd-cekRhLz3r8w8Qoqy7PYZRps8mTuHvV77I-](https://www.facebook.com/DepartamentulPentruRelatiiInteretnice/posts/pfbid0LThxtXmiYP2B6vejFbhthfVGuGPEV2voFHvq3A2Ezos1dsBUAhQ81qXcmwiFTN7wl?_cft_[0]=AZUhmOoEtJr-tCgfmBzsqVdTVVPOiSPPPhQhafvEq3X1Sf1WNZPd-cekRhLz3r8w8Qoqy7PYZRps8mTuHvV77I-)

Pe 14 noiembrie în cadrul conferinței naționale „Mediul Academic-Spațiu de dialog și Toleranță”, organizată de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași între 14 și 15 noiembrie, Claudia-Florentina Dobre a prezentat comunicarea, *Istoricul ca vector de memorie și martor de rang secund al tragediilor secolului XX*. <https://www.uaic.ro/event/conferinta-nationala-mediul-academic-spatiu-de-dialog-si-toleranta/>

https://www.uaic.ro/wp-content/uploads/2025/11/Program_Conferin%C8%9Ba-Na%C8%9Bional%C4%83-%E2%80%9EMediul-academic-%E2%80%93-spa%C8%9Biu-de-dialog-%C8%99i-toleran%C8%9B%C4%83%E2%80%9D.pdf

Ambele conferințe s-au bucurat de prezența unui public avizat iar diseminarea intervențiilor s-a făcut prin intermediul social media dar și cu ajutorul mass-media, Claudia-Florentina Dobre acordând un interviu la Digi24 în legătură cu tema comunicării susținute la Universitatea din Iași și importanța acestuia pentru societatea de azi și de mâine.

<https://www.digi24.ro/emisiuni/jurnale/jurnal-ora-00-00-15-noiembrie-2-3505847>

Claudia-Florentina Dobre a elaborat și trimis spre publicare două articole științifice care urmează să apară în 2026. Un prim articol analizează reprezentările comunismului prin prisma trendului nostalgic măsurat de sondajele de opinie în ultimii ani în România. Articolului care va apărea în numărul 1 pe 2026 al revistei *Balkanistic Worlds*, revistă indexată CEEOL și Index Copernicus, se intitulează, „Hegemonic or Marginal Perspective!? The Many Shades of Nostalgia in Post-communist Romania”. Articolul se încadrează în obiectivul 5 al proiectului care urmărește să sesizeze impactul politicilor publice memoriale și educaționale cu referire la trecutul recent și a valorilor promovate de acestea asupra tinerilor din generația Z în România. Un alt articol care urmărește să descrie și să analizeze legile memoriale referitoare la memoria celui de-al Doilea Război Mondial și a comunismului dar și a Holocaustului în România și intitulat, „Narațiuni dominante și reprezentări feminine despre cel de-al Doilea Război Mondial și Holocaust în România comunistă și post-comunistă” va fi publicat în revista *Studii și Materiale de Istorie Contemporană* (SMIC), revistă indexată CEEOL, Index Copernicus și CNCS B, în numărul din 2025, număr care va apărea în 2026.

Claudia-Florentina Dobre a inițiat și a organizat echipa pentru a participa cu o propunere de panel la Congresul Internațional de Istorie Publică care va avea loc la Colégio Almada Negreiros al Universidade Nova de Lisboa între 7 și 11 septembrie 2026 având ca tematică, „The Public History of

Difficult Pasts”. Intitulat, „Museums dealing with traumatic pasts in Eastern Europe”, panelul nostru se înscrie în obiectul nr. 1 al proiectului nostru care urmărește să descrie și să analizeze legile memoriale și practicile instituționale muzeale din cele două țări referitoare la memoria comunismului în România și a regimului sovietic din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească/Republica Moldova.

Echipa din Republica Moldova a organizat un panel intitulat, „Cultura memoriei și patrimoniul cultural în societatea post-totalitară: proiecte și practici de valorificare științifică” în cadrul conferinței științifice internaționale intitulată, „Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine” (ediția a XII-a), 18-22 septembrie 2025, organizată în format hibrid de către Academia de Științe a Moldovei, Centrul Mitropolitan de Cercetări Științifice TABOR (Iași, România), Institutul de Etnologie al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei (or. Lviv), Institutul European pentru Cercetări Multidisciplinare (Buzău, România), Universitatea Liberă din Berlin (Germania), în parteneriat cu Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni”, Iași; Institutul Național de Cercetare în Medicină și Sănătate al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți, Universitatea de Stat „Bogdan-Petriceicu Hasdeu” din Cahul, Universitatea Tehnică a Moldovei, Primăria Municipiului Buzău (România) și Primăria Municipiului Cahul (Republica Moldova):

<https://asm.md/patrimoniu-ce-ne-uneste-la-academia-de-stiinte-moldovei-sunt-marcate-zilele-europene-ale> ;
[https://www.facebook.com/institutul.promemoria/posts/pfbid038NMhaZ4jguwa1Q4vJbzLNoB4guLT8ep2ncjtv1QfV9sXqGQP1Ly6YR9PeXbmRofol?_cft__\[0\]=AZXp0ITicKpj9Xf8O0plx1Zi6GdxGEHgnSdzpNtFbaVszgXCTFt_B4FhB2yF_SZsMtB8gof-_nh90gbMS5DYM6vC_faWbBBCdhBUnGKZHr15xPMmaKHCWtYWLM15j6BFtv1PqgrG Pp5UMAKCK_78wdpnKjnUBwhMRIvywzexCpreWCZrCho1aQTE95TupeqZks&__tn__=%2CO%2CP-R](https://www.facebook.com/institutul.promemoria/posts/pfbid038NMhaZ4jguwa1Q4vJbzLNoB4guLT8ep2ncjtv1QfV9sXqGQP1Ly6YR9PeXbmRofol?_cft__[0]=AZXp0ITicKpj9Xf8O0plx1Zi6GdxGEHgnSdzpNtFbaVszgXCTFt_B4FhB2yF_SZsMtB8gof-_nh90gbMS5DYM6vC_faWbBBCdhBUnGKZHr15xPMmaKHCWtYWLM15j6BFtv1PqgrG Pp5UMAKCK_78wdpnKjnUBwhMRIvywzexCpreWCZrCho1aQTE95TupeqZks&__tn__=%2CO%2CP-R)

În cadrul panelului, Liudmila Chiciuc a prezentat comunicarea, *Cultura și practicile memoriei post-totalitare în localitățile din raioanele de Sud ale Republicii Moldova. Studiu de caz: raionul Cahul.*

https://asm.md/sites/default/files/2025-11/program%20integral%202025_18-22%20septembrie_completat.pdf;

Ludmila Cojocari a prezentat comunicarea: *Reprezentarea Celuilalt în patrimoniul narativ post-totalitar din Republica Moldova.* https://asm.md/sites/default/files/2025-11/program%20integral%202025_18-22%20septembrie_completat.pdf;

Lidia Pădureac a prezentat comunicarea: *Între frică și rezistență: experiența deportaților basarabeni în perioada stalinistă.* https://asm.md/sites/default/files/2025-11/program%20integral%202025_18-22%20septembrie_completat.pdf;

Olga Trandafirova a prezentat comunicarea, *Noi contribuții la cercetarea fenomenului foametei din anii 1946-1947 în s. Avdarma, UTA Găgăuzia: cazul familiei Lucheria (Croitor) și Mihail Grek.* https://asm.md/sites/default/files/2025-11/program%20integral%202025_18-22%20septembrie_completat.pdf.

Co-directorul proiectului, **Ludmila Cojocari**, împreună cu **Virgiliu Bîrlădeanu**, membru în proiect, au participat la simpozionul științific „Deportările pe criterii etnice – un element central al regimurilor totalitare?”, organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului

Românesc, între 25 și 26 noiembrie 2025, unde au susținut comunicarea cu titlul: *Deportările din Basarabia și Nordul Bucovinei în iunie 1941 și mecanismele represiunii staliniste: cazul Ivdellag.*

[https://www.facebook.com/DepartamentulPentruRelatiiInteretnice/posts/pfbid0LThxtXmiYP2B6vejFbhthfVGuGPEV2voFHvq3A2Ezos1dsBUAhQ81qXcmwiFTN7wl?_cft__\[0\]=AZUhmOoEtJr-tCgfmbZszqVdTVVPOiSPPPhQhafvEq3X1Sf1WNZPd-cekrhLz3r8w8Qoqy7PYZRps8mTuHvV77I-](https://www.facebook.com/DepartamentulPentruRelatiiInteretnice/posts/pfbid0LThxtXmiYP2B6vejFbhthfVGuGPEV2voFHvq3A2Ezos1dsBUAhQ81qXcmwiFTN7wl?_cft__[0]=AZUhmOoEtJr-tCgfmbZszqVdTVVPOiSPPPhQhafvEq3X1Sf1WNZPd-cekrhLz3r8w8Qoqy7PYZRps8mTuHvV77I-)

Virgiliu Bîrlădeanu a participat ca expert în politicile memoriale din Republica Moldova și la masa rotundă, „Quo vadis memoria? Între uitare, școlarizare, instituționalizare și conștiința societății democratice”, organizată în cadrul simpozionului științific „Deportările pe criterii etnice – un element central al regimurilor totalitare?”.

[https://www.facebook.com/DepartamentulPentruRelatiiInteretnice/posts/pfbid0LThxtXmiYP2B6vejFbhthfVGuGPEV2voFHvq3A2Ezos1dsBUAhQ81qXcmwiFTN7wl?_cft__\[0\]=AZUhmOoEtJr-tCgfmbZszqVdTVVPOiSPPPhQhafvEq3X1Sf1WNZPd-cekrhLz3r8w8Qoqy7PYZRps8mTuHvV77I-](https://www.facebook.com/DepartamentulPentruRelatiiInteretnice/posts/pfbid0LThxtXmiYP2B6vejFbhthfVGuGPEV2voFHvq3A2Ezos1dsBUAhQ81qXcmwiFTN7wl?_cft__[0]=AZUhmOoEtJr-tCgfmbZszqVdTVVPOiSPPPhQhafvEq3X1Sf1WNZPd-cekrhLz3r8w8Qoqy7PYZRps8mTuHvV77I-)

- Rezumat executiv al activităților realizate în perioada de implementare

În prima etapă a proiectului nostru care s-a derulat între 1 septembrie și 31 decembrie 2025 am realizat toate obiectivele proiectului conform planului de realizare a acestuia. Au fost organizate on-line două workshop-uri administrative cu participarea membrilor echipei din România și din Republica Moldova: Primul s-a desfășurat pe 21 octombrie 2025, cu participarea din echipa Republicii Moldova a Ludmilei Cojocari, co-director al proiectului; Lidia Pădureac; Liudmila Chiciuc; Virgiliu Bîrlădeanu; Olga Trandafilova, echipa românească fiind reprezentată de Claudia-Florentina Dobre; Manuela Marin; Andreea Corca; Corneliu Pintilescu; Stelian Mihai Rusu. Al doilea workshop administrativ s-a desfășurat tot on-line pe 30 octombrie cu participarea membrilor echipei din România și din Republica Moldova. A fost realizat site-ul web care este funcțional la adresa <https://comunismul-pe-înțeleșul-tinerilor.ro>; precum și ghidul de interviu care a fost diseminat membrilor proiectului și se află pus în transparență pe site-ul proiectului; a fost elaborat și diseminat Call for Papers-ul pentru conferința internațională în format hybrid din mai 2026, care poate fi accesat și pe site-ul proiectului. A fost realizat un interviu exploratoriu de tip focus-grup la Universitatea din București, Facultatea de Litere; și urmează a fi realizate încă două, unul la Cluj, la Facultatea de Studii Europene a Universității Babeș-Bolyai și un al treilea la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Cercetătorii din Republica Moldova, Ludmila Cojocari și Virgiliu Bîrlădeanu au participat la un stagiu de documentare și cercetare la București, la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, în perioada 24-28 noiembrie 2025. Claudia-Florentina Dobre, directorul proiectului, a participat la două conferințe naționale diseminând rezultatele cercetărilor sale din cadrul proiectului : Pe 26 noiembrie 2025, a prezentat în cadrul simpozionului, „Deportările pe criterii etnice-un element central al regimurilor totalitare?”, organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” și IICCMER, comunicarea, *Deportarea în Bărăgan. Politici publice memoriale și rememorare individuală*; iar pe 14 noiembrie în cadrul conferinței naționale „Mediul Academic-Spațiu de dialog și Toleranță”, organizată de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, comunicarea, *Istoricul ca vector de memorie și martor de rang secund al tragediilor secolului XX*. **Claudia-Florentina Dobre** a elaborat și trimis spre publicare două articole științifice: Un prim articol analizează reprezentările comunismului prin prisma trendului nostalgic măsurat de sondajele de opinie în ultimii ani în România. Articolului care vă apărea în numărul 1 pe 2026 al revistei *Balkanistic Worlds*, indexată CEEOL și Index Copernicus, se intitulează, „Hegemonic or Marginal Perspective!? The Many Shades of Nostalgia in Post-communist Romania”. Un alt articol intitulat, „Narațiuni dominante și reprezentări feminine despre cel de-al Doilea Război Mondial și Holocaust în România comunistă și post-comunistă” va fi publicat în revista *Studii și Materiale de Istorie Contemporană* (SMIC), revistă indexată CEEOL, Index Copernicus și CNCS B, în numărul din 2025 dar care va apărea în 2026. Cercetătorii din Republica Moldova au organizat și participat cu comunicări la un panel intitulat, „Cultura memoriei și patrimoniul cultural în societatea post-totalitară: proiecte și practici de valorificare științifică” în cadrul conferinței științifice internaționale intitulată, „Patrimoniul cultural de ieri – implicații în dezvoltarea societății de mâine” (ediția a XII-a), 18-22 septembrie 2025, organizată în format hibrid.

Director Proiect,

Dobre Claudia-Florentina

